

Notits om to FN-konventioner vedrørende statsløse

1. Indledning

Denne notits indeholder en kortfattet beskrivelse af de centrale artikler i to FN-konventioner, som vedrører statsløse:

- FN's konventionen af 28. september 1954 om statsløse personers retsstilling
- FN's konventionen af 30. august 1961 om begrænsning af statsløshed

18. december 2019

Enhed Lovsekretariatet
J.nr.: 18-001121-7

2. FN's konvention om statsløse personers retsstilling

FN's konvention om statsløse personers retsstilling beskriver en række rettigheder for statsløse personer, når de opholder sig i en stat, som har tiltrådt konventionen. Konventionen vedrører ikke begrænsning af statsløshed.

2.1. Hvem er omfattet?

Konventionens artikel 1(1) definerer en "statsløs person" som en person, som ingen stat i medfør af sin lovgivning anser som sin statsborger.

Konventionens artikel 1(2) beskriver situationer, hvor en statsløs person ikke nyder konventionens beskyttelse, uanset om vedkommende er statsløs. Konventionen finder således ikke anvendelse på:

- Personer, som nyder beskyttelse fra andre FN institutioner end flygtningehøjkommissariatet.
- Personer, som har bosat sig i et land, der anerkender, at de har statsborgerrettigheder.
- Personer, som der er alvorlig grund til at antage, har begået forbrydelse mod freden, krigsforbrydelse, forbrydelse mod menneskehed, alvorlig ikke-politisk forbrydelse uden for bopælslandet eller handlinger i strid med FN's mål og grundsætninger.

2.2. Rettigheder i konventionen

Konventionen indeholder en række artikler, som anerkender statsløse personers ret til at nyde mindst de samme forhold som enten landets egne statsborgere eller andre udlændinge. Eksempelvis anerkender artikel 4 statsløse personers ret til at nyde en mindst lige så gunstig adgang til religionsudøvelse og deres børns religiøse opdragelse som landets egne statsborgere. Artikel 17 anerkender, at statsløse med lovligt ophold har mindst samme ret til at tage lønnet beskæftigelse som udlændinge i almindelighed.

Øvrige artikler i konventionen vedrører f.eks. foreningsret, adgang til domstole, adgang til undervisning, offentlig understøttelse, bevægelsesfrihed, adgang til rejsedokumenter og udvisning.

FN's konvention om statsløse personers retsstilling er tiltrådt af 94 lande (pr. 1. december 2019).

FN's konvention om statsløse personers retsstilling er tilgængelig på dansk her:

www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=71092

2.3. FN's flygtningekonvention

FN's konvention om statsløse personers retsstilling fra 1954 er inspireret af FN's konvention af 28. juli 1951 om flygtninges retsstilling (Flygtningekonventionen), og adskillige af konventionernes artikler er identiske bortset fra, at de vedrører hhv. statsløse personer og flygtninge.

Således er eksempelvis undtagelserne i statsløsekonventionens artikel 1(2)(iii) identiske med undtagelserne i Flygtningekonventionens artikel 1(F).

FN's konvention om flygtninges retsstilling (Flygtningekonventionen) er tilgængelig her:

www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=71110

3. FN's konvention om begrænsning af statsløshed

FN's konvention om begrænsning af statsløshed indeholder både bestemmelser, som i visse situationer:

- Pålægger medlemsstater at give statsborgerskab til statsløse (artikel 1-4), og
- Begrænser medlemsstaters mulighed for at fratage statsborgerskab (artikel 5-9).

Særligt artikel 1 og 8 er centrale.

3.1. Tildeling af statsborgerskab

Ifølge artikel 1, skal en medlemsstat give statsborgerskab til personer, der er født på statens territorium, og som ellers ville blive statsløse.

Statsborgerskabet til statsløse født på territoriet kan gives på to måder:

- Ved fødsel iht. lov, eller
- Efter ansøgning på et senere tidspunkt.

Hvis statsborgerskabet gives ved ansøgning på et senere tidspunkt, er det muligt at stille en række betingelser (jf. artikel 1(2)):

- **Alderskrav:** At ansøgning indgives inden for et bestemt tidsrum, som senest løber fra ansøgerens 18. år og tidligst ophører ved 21 år.
- **Bopælskrav:** At ansøgeren har haft fast bopæl i en bestemt periode på højst 5 år umiddelbart før ansøgning eller 10 år i alt.
- **Vandelskrav:** At ansøgeren ikke er dømt for en forbrydelse mod statens sikkerhed eller er blevet idømt fængselsstraf på 5 år eller derover.
- **Varighedskrav:** At ansøgeren altid har været statsløs.

3.2. Fratagelse af statsborgerskab

Ifølge konventionens artikel 8(1) må en medlemsstat som hovedregel ikke fratage en persons statsborgerskab, hvis vedkommende derved bliver statsløs.

Der er dog en række undtagelser i artikel 8(2) og (3).

Statsborgerskab kan fratages, hvis det er opnået ved svig.

En medlemsstat også kan indføre lovgivning, som medfører, at statsborgerskab fortabes:

- Hvis en naturaliseret person, har boet i udlandet uafbrudt i 7 år og ikke erklærer at ville beholde sit statsborgerskab.

- Hvis en person er født uden for statens territorium og ikke senest et år efter myndighedsalderens opnåelse, har fast bopæl på statens territorium eller er registreret hos myndighederne.

Endelig kan medlemsstater ifølge artikel 8(3) ved tiltrædelsen af konventionen forbeholde sig retten til at fratage statsborgerskabet fra personer, som:

- Har brudt sin loyalitetspligt over for staten ved at yde en anden stat tjenester eller har udvist en særdeles skadelig adfærd over for statens livsvigtige interesser.
- Har aflagt ed eller erklæring om tilhørsforhold til anden stat.

Danmark tog ikke noget forbehold ved tiltrædelsen af konventionen i 1977.

Konventionen om begrænsning af statsløshed er tiltrådt af 74 lande (pr. 1. december 2019).

FN's konvention om begrænsning af statsløshed er tilgængelig på dansk her: www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=135725

4. Øvrige dokumenter vedrørende statsløse

Udover konventionen om statsløse personers retsstilling og konventionen om begrænsning af statsløshed er der en række andre konventioner, som indeholder en eller flere bestemmelser vedrørende statsløse personer eller statsløshed:

Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret (statsborgerretskonventionen), artikel 7(3): www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=22998

FN's konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen), artikel 7(2): www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=60837

FN's konvention af 16. december 1966 om borgerlige og politiske rettigheder, artikel 24(3): www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=60860